

TRANSCRIPT VAN DE STATENCOMMISSIE MILIEU EN MOBILITEIT VAN PROVINCIE UTRECHT
d.d. 6 maart 2024

Voorzitter: Dhr. E. Virginia

Namens het college van GS: Dhr. H. van Essen

Woordvoerders: Dhr. G. Borger (D66), Dhr. J. Breur (SP), Dhr. D. Oude Wesselink (GroenLinks), Dhr. F. van der Star (PVV), Dhr. D. Bosch (UtrechtNu!), Mw. H. Rikkoert (ChristenUnie), Dhr. H.J. Dekker (PvdA), Dhr. K. Vermaat (SGP), Dhr. H. Wolting (ChristenUnie), Dhr. P. de Weerd (PvdD), Mw. M. van den Broek (BBB), Dhr. R. van der Wel (VVD), Mw. O. de Man (VVD), Dhr. C. Westerlaken (CDA), Dhr. A. de Jong (Volt)

Van ambtelijke zijde aanwezig: Dhr. R. Poort (griffier), Dhr. N. Nellestijn (commissiesecretaris), Mw. M. Kievits (commissiesecretaris)

1. Opening

De voorzitter: Goedenavond, beste mensen. Neemt u plaats, dan kunnen we beginnen met de agenda. Goed, welkom bij deze vervolgsessie van de commissievergadering M en M. Voortzetting van de vergadering van vorige week. We hebben vanavond een agendapunt, zoals we vorige keer hebben afgesproken, de Statenbrief Startnotitie P-MIEK. Deze brief wordt u voorgelegd in het kader van de afgesproken procedure rond programma's onder de omgevingswet. We behandelen deze Statenbrief in een termijn en omdat het een nieuwe sessie is heeft elke fractie viereneenhalve minuut spreektijd gekregen.

2. SB Startnotitie P-MIEK

De voorzitter: Dan wil ik beginnen en vraag ik welke fractie graag als eerste het woord wil. Steekt uw hand op. Ik zie mevrouw De Man VVD. Gaat uw gang, mevrouw.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Ik kan me niet voorstellen dat andere fracties niet ook als eerste het woord willen. De VVD heeft twee aandacht punten mee te geven, de relatie met alle ruimtelijke sturingsinstrumenten en de volgorde van de projectenlijst. Het lijkt erop alsof de P-MIEK ambities stuurt in plaats van dat ze ambities volgt. Nou en dat verwacht ons, want wij dachten dat de P-MIEK er was om onze ruimtelijke ambities te faciliteren en niet als sturingsinstrument in die ruimtelijke ambities. Het lijkt erop alsof we aan het programmeren zijn met als prioriteit nummer één de energietransitie. Ik hoorde een bliepje. Ik dacht dat er een interruptie was. Excuses. Wat de VVD betreft hoort de P-MIEK de omgevingsvisie te volgen en onze doelstellingen te volgen. Niet alleen energietransitie, maar bijvoorbeeld ook de relatie en de realisatie van nieuwe woningbouw en bedrijventerreinen. Zelfs al blijft de P-MIEK formeel ondergeschikt aan de omgevingsvisie, zij is wel degelijk randvoorwaarden scheppend en dat vinden wij eigenlijk niet de bedoeling. Het is de omgedraaide wereld. En dat kun je heel erg duidelijk zien aan die projectenlijst, dat is eigenlijk een voorbeeld hiervan, want daarin staat letterlijk dat de volgorde op de projectenlijst is, die projecten die bijdragen aan de regionale energie visie en de regionale energiedoelen. Nu kan ik me voorstellen dat een woonwijk of een bedrijventerrein niet direct bijdraagt aan de energie visie, dus komen die dan helemaal achteraan te staan. Want volgens mij is er een ding wat wel heel duidelijk is in deze Statenzaal, iedereen wil heel graag woningbouw mogelijk maken. Dus hier schrokken wij nogal van dus hier willen wij graag uitleg op. Dus er zijn twee dingen die we in ieder geval expliciet willen meegeven, dat de P-MIEK ten alle tijden

ondergeschikt is aan de omgevingsvisie, de omgevingsverordening en het programma wonen-werken en dat de P-MIEK oog houdt voor een integrale belangenafweging en niet alleen maar de belangen afweegt van energieprojecten op die projecten lijst.

De voorzitter: Dank u wel. Ik realiseer me dat ik heel snel ben begonnen met de vergadering zonder u eerst van harte welkom te heten, maar ook een bijzonder welkom aan een nieuwe aanwinst in onze commissie, onze nieuwe commissiesecretaris noem ik het zo goed, Meike Kievits, van harte welkom en vanaf de volgende keer zal ze het helemaal op zich gaan nemen, of een volgende keer in ieder geval, maar van harte welkom en dit is uiteraard de leukste commissie. Dan zie ik de heer Dekker, gaat uw gang.

De heer Dekker: Voorzitter, een interruptie op mevrouw De Man, dat wilde ze graag, dus ze heeft er een. Nee, ik was benieuwd, mevrouw De Man spreekt over P-MIEK onder de omgevingsvisie en onder nog een aantal plannen, tegelijkertijd spreekt ze erover dat de P-MIEK wel bedoeld is om integraal ook af te wegen tussen wonen, werken, energieopwek, energieverplaatsing, et cetera, maar als dat ook het doel van de P-MIEK is om die afweging ook te kunnen maken...Ik hoor mezelf dubbel, dat is heel irritant. Oké. Dan hoort hij toch niet perse alleen eronder te staan maar dan wordt hij toch ergens er half naast te staan omdat je anders niet die afweging kunt maken.

De voorzitter: Mijnheer Dekker, houd het kort, het is een interruptie. Mevrouw De Man.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Wat de heer Dekker suggereert ben ik het helemaal maar eens. Het hoort eraan te staan. Het is een onderdeel wat ook gewogen moet worden in die integrale afweging. Maar het kan niet zo zijn dat projecten die ten dienste staan alleen maar aan de energievisie voorrang krijgen op projecten die we zo hard nodig hebben, namelijk een woning om in te wonen.

De voorzitter: Dank u. Dan kijk ik nu verder, welke fractie wil als tweede of heeft nog een inbreng. Steekt uw hand op. Ja, ik zie de heer Vermaat, een voorzichtig vingertje. Ja? Mijnheer Vermaat, gaat uw gang.

De heer Vermaat: Dank u wel, voorzitter. Ik ga ervanuit dat iedereen een inbreng heeft dus dat wordt een vrijblijvende hand opsteken. Maar dank, voorzitter. Nee, ik kan zeggen dat de SGP zich in grote lijnen of gewoon aansluit bij de bijdrage van de VVD als het gaat over de twee punten die ze net heeft genoemd. Als SGP vinden wij het belangrijk dat bij de P-MIEK ruimteontwikkelingen niet moet worden geremd. En dat is oké. Gaan we nu wachten op de keuzes die eruit voorkomen dat wel leefbaarheid, werkgelegenheid dus wonen, werken in de regio beschikbaar blijft en niet buiten de boot gaat vallen. Een ander punt, en dat is meer procedureel, kijkend naar, we hebben een mooie grafiekje erbij gekregen, een infographic over hoe gaat het allemaal lopen, en de impact van uiteindelijk de P-MIEK met de gevolgen daarvan die is groot en het wordt omschreven in een van de belangrijkste documenten, energievisie afwegingskader en dan P-MIEK. De SGP is benieuwd hoe ook andere commissieleden er tegenover staan dat, verschillende momenten zien we de Provinciale Staten terugkomen als orgaan die het vaststelt, alleen bij de uiteindelijke vaststelling van de P-MIEK staat alleen de Gedeputeerde Staten. En als SGP vinden we eigenlijk, zo'n belangrijk document wat weer gevolgen heeft voor ontwikkelingen, vinden wij eigenlijk een verantwoordelijkheid van de Provinciale Staat. Dus als SGP zouden daarvoor willen pleiten. We zijn benieuwd naar andere fracties. Ik dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ja, ik zie de heer Westerlaken. Gaat uw gang.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Als supersub van de CDA fractie zit ik hier, omdat de één ziek is, een ander bij een zieke vader aanwezig moet zijn. En dat vind ik als familie partij toch veel belangrijker dan dat hij

hier is. Is. Dat betekende dat ik me vanmiddag een beetje snel in moest lezen. En ik had wel eens van P-MIEK gehoord, maar ik wist eigenlijk helemaal niet wat het was, dus ik heb die afkorting eerst maar eens opgezocht en ik moet zeggen ik werd er niet erg vrolijk van. Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Energie en Klimaat. En wat wordt hier allemaal bij elkaar geharkt, was mijn reactie. Het is een startnotitie, met andere woorden, u bespreekt met ons nu niet in besluitvormende zin wat er allemaal voor belangrijke dingen in deze notitie komen die vervolgens met allerlei gremia besproken wordt. En daar zit tegelijkertijd een vraag van mij, de besluitvorming is voor mij niet helemaal helder. Niet in de zin van, wat de heer Vermaat net zei, van wie is laatst, wie neemt die beslissing, maar ook in het hele proces. Je zou dan kunnen zeggen wat is de wettelijke basis voor deze besluitvorming, wie heeft de macht om die besluitvorming vorm te geven? Ik kom daar niet helemaal uit. Het is mij niet helemaal helder. En ik denk dat als je met een stuk wat, in ieder geval voor mij en ik denk dat anderen misschien dezelfde gevoelens hebben, of ik hoop het, in ieder geval, want dan kunnen we dat nog aanpakken, niet helemaal helder is wie allemaal deelnemen, dan weet je ook niet precies wat er uitkomt. En als er niemand is die ergens eigenaar van is, dan is het nutteloos bezit. Dus mijn vraag is heel helder, wie stellen uiteindelijk deze P-MIEK vast? En in welk traject gaan we dat doen? Te meer omdat wij wel 80.000 euro overhebben voor totstandkoming van deze P-MIEK, maar uiteindelijk de uitvoering van wat hierin vastgelegd gaat worden, uitgevoerd moet worden door andere organisaties, waar we bij een weliswaar een klein aandeelhouder je hebben aandeeltjes hebben. Maar dat wil niet zeggen dat wij daar kunnen bepalen. Want ik heb altijd geleerd wie betaalt, bepaalt.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van mevrouw De Man. Gaat uw gang.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik ben wel benieuwd of de heer Westerlaken ook nog op de inhoud van het document... Want het proces, dit is de startnotitie, hier moeten we nu iets meegeven. Wat zou inhoudelijk nog willen meegeven, mijnheer? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Voorzitter, ik was nog niet klaar, dus ik ken mevrouw De Man als iemand die heel snel natuurlijk tot het punt wil komen. Ik kan daarover leuke anekdotes vertellen van het laatste jaar, maar laat ik het zo zeggen, ik vind het wel van belang dat je eerst vaststelt wie dat uiteindelijk erover beslist, voordat je iets meegeeft. Je kunt ook andersom redeneren, zeggen vorm volgt inhoud, maar de vorm van het hele verhaal daar begint ook de Gedeputeerde mee, dus ik ben zo vrij om daar zelf ook maar iets over te zeggen. Wij hebben een heel nadrukkelijk inhoudelijk aspect. De rest denk ik van nou dat zijn zaken die we best wel kunnen hebben, daar zijn we het best wel mee eens. Er is een aspect en dat is...

De voorzitter: Voor de duidelijkheid, bent u nog bezig met de beantwoording of bent u alweer door...

De heer Westerlaken: Ik ga gewoon door, want ik heb...

De voorzitter: Ja, want dat is voor de spreektijd ook van belang.

De heer Westerlaken: Ik kom nog met dat punt. En het punt is dat wij zeggen, neem ook in deze startnotitie op dat je probeert te winnen in de buurt van de gebruikers en dat zie ik niet terug als element van het verhaal. Ja, dat was het.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Vermaat. Gaat uw gang.

De heer Vermaat: Ja, voorzitter, kunt u dat nader duiden? Wat bedoelt u er precies mee?

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Nou, ik kan me voorstellen dat je zegt, we gaan allerlei winvelden, of het ook noemen wilt, of molens, die gaan random ergens neerzetten, maar je kunt het beter zetten daar waar ook daadwerkelijk het meeste afgenomen wordt. Dus met andere woorden, probeer die afstand niet te groot te maken van de locaties waar energie gebruikt wordt van de locaties waar je het wint.

De voorzitter: U krijgt een vervolgvraag.

De heer Vermaat: Voorzitter, laat ik het zo zeggen, de discussie over de P-MIEK gaat over de infrastructuur van de energie ook en volgens mij is de eerste vraag waar leg je de infrastructuur aan en wat koppel je daaraan? Dus ik heb nog niet zelf direct de link gelegd, daar gaan we dan de windmolens bij plaatsen, dat is een gevolg hiervan. Dus ik begreep niet helemaal wat dan dichtbij bedoelt, hoe u dat dan voor u ziet in de verdere uitwerking.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Ja, voorzitter, je kunt bij de keuze, waar leg je de kabels en hoever leg je die kabels, hoever strek je ze, is wel een vraag die hoort in deze discussie. Dus in die zin, ga niet te ver weg zitten, zorg dat je je winlocaties zo dicht mogelijk hebt bij je verbruikslocaties. Scheelt stuk in kabels leggen of hangen.

De voorzitter: Ik zie de heer... Eigenlijk twee interrupties per keer. Nou, een derde, gaat uw gang, maar houd het kort en het is de laatste.

De heer Vermaat: Heer voorzitter, helder. Ik heb hem nu te pakken. Hoe ziet u dat dan als het gaat om de kleine kernen, kleine werkgelegenheden, vindt u dat daar die infrastructuur ook aangelegd moet worden of zegt u dan focus dan op grotere locaties?

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Nee, ik ga niet nu al daarover, want ik denk dat dat ook hoort in die discussie waar we de startnotitie nu voor maken, maar dat je dat element wel meeneemt om te kijken is dit een aspect wat we bespreken moeten ja of nee.

De voorzitter: Dank u en u heeft uw bijdrage afgerond? Oké, dank u. Welke, ik zie daar de heer De Weerd, Partij voor de Dieren. Gaat u gang.

De heer De Weerd: Ja, dank u wel, voorzitter. Allereerst even in reactie op SGP en CDA over het proces, volgens mij staat het duidelijk beschreven in de Statenbrief dat P-MIEK twee punt nul een programma is onder de omgevingswet en dat daardoor P-MIEK vastgesteld wordt door Gedeputeerde Staten en dat is de werkwijze die we eenmaal zo hebben afgesproken. Vandaar dat de Partij voor de Dieren eigenlijk ook niet zo heel veel heil ziet in dit startgesprek, omdat de invloed van PS gewoon beperkt is op dit moment. Wat dat betreft zien we ook meer uit naar de werksessie die er nog komt, om te komen tot een afwegingskader voor de prioritering van de projecten die nog gaan komen. Wat betreft inhoud zouden we eigenlijk nu nog één ding willen vragen, als je kijkt naar de energievisie, die gaat meer over de opwek van duurzame energie, projecten daarvoor, en wij vragen een beetje ons af in welke zin of op welke plek kan energiebesparing dan ook nog een

plek krijgen, want als je het hebt over opwerkt dan heb je het niet direct over besparing, maar aan de andere kant zien we het ook niet heel duidelijk terugkomen in deze P-MIEK twee punt nul, dus dat is voor ons nog even onduidelijk. Als we daar meer duidelijkheid over krijgen, graag. Dank u wel.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Dekker.

De heer Dekker: Dank u, voorzitter, een verduidelijkende vraag inderdaad, want de P-MIEK gaat volgens mij vooral over de ruimtelijke kant met opwek en distributie van energie. Waar ziet de heer De Weerd dan de ruimte voor besparing in die hele ruimtelijke opgave van de P-MIEK?

De voorzitter: Mijnheer De Weerd.

De heer De Weerd: Ja, dank u wel. Volgens mij was dat precies mijn vraag. Dus. Toch?

De heer Dekker: Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Dekker.

De heer Dekker: Als de vraag gesteld wordt, dan ga ik ervan uit dat de heer De Weerd daar dan zelf ook al een beeld bij heeft. Dat dat hierin zou moeten., maar volgens mij hoort het hier namelijk helemaal niet in.

De voorzitter: De heer De Weerd, nog een keer, gaat uw gang.

De heer De Weerd: Mijn vraag komt gewoon echt voort uit dat het ons ook niet duidelijk is waar het dan wel in hoort. In eerste instantie denken wij aan de RES, omdat het daar zowel gaat over duurzame opwek, maar ook eigenlijk onze hele manier van energie verbruiken en ook datgene wat je uiteraard niet gebruikt, zoals ik al zei, de energievisie gaat dan meer over projecten die nog op de planning staan voor duurzame opwek, alleen het was ons dus niet duidelijk wat nou deze P-MIEK dan, naast de RES en de energievisie, dan nog voor ander spoor betreft, als ik het zo goed formuleer.

De voorzitter: Dank u. Mijnheer De Jong, had een interruptie of zag ik uw hand, was het puur toeval? Een inbreng? Ja, want volgens mij is de inbreng van de heer De Weerd nu afgrond en ook deze interruptie, dus degene... Mag ik u dan het woord geven, mijnheer De Jong? Gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Een paar punten, waarvan we het fijn zouden vinden als Gedeputeerde dat even kan meenemen zo meteen in zijn betoog en antwoorden op de vragen. Een gaat een beetje rond toekomstscenario's, of er iets duidelijker kan worden aangegeven waar we wel waar we niet rekening mee gaan houden en wat daar de overwegingen bij zijn. Hoe dat dan wordt, gaat worden meegenomen in deze P-MIEK twee punt nul. Verregaande elektrificatie, internet of things, nieuwe grote opwekprojecten wat voor betreft ook kleinschalige kernenergie, et cetera, gaan natuurlijk wel de scenario's bepalen. En dan innovaties op het gebied van energie. We waren wel benieuwd in hoeverre P-MIEK daar ruimte voor gaat bieden en welke overwegingen daarbij horen en zo ook netonafhankelijke infrastructuur. De procedure tijd, hebben wij begrepen, bij een aantal belanghebbenden is de grote bottleneck, name bij het realiseren van dit soort infrastructuur. Hoe gaan we daar voor zorgen dat we dat minimaal door de helft kunnen halen? U leest ook 80.000 euro aan externe kosten, omdat we expertise niet in huis hebben. Is het een overweging om te kijken hoe we dan in een volgende ronde, want ik meen dat we dit elke twee jaar moeten

doen, de expertise wel in huis kunnen hebben en niet afhankelijk zijn van externe experts. En tot slot, participatie bewoners en burgers, welke overweging horen daarbij om dat een passende plaats te geven.

De voorzitter: Dank u. Zijn er nog fracties die... Ja, ik zie mevrouw Rikkoert, gaat uw gang.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt voorzitter. Ik moest even mijn pasje er nog indoen. Ja, als we kijken naar het stuk, dan is er een passage opgenomen onder twee punt vier, daarin gaat het over de wisselwerking met andere beleidsplannen, de ruimtelijke beleidsplannen. Dan staat er sommige voorgenomen ruimtelijke slecht economische ontwikkelingen zullen qua tijd plaats op omvang wellicht niet haalbaar blijken vanuit het perspectief van ontwikkeling van het energiesysteem. Oké. Maar de energie infrastructuur wordt meer sturend dan dat in het verleden is geweest. Oké. Maar bij het plannen van ruimtelijke economische ontwikkelingen zal er dus aan de voorkant rekening moeten worden gehouden met energie, niet pas als sluitpost. En dit omdat energie infrastructuur kan en zal uitgebreid worden, maar de snelheid daarvan begrensd is. En die eerste paar zinnen klinken eigenlijk heel logisch, maar de vraag is toch van vervolgens wel, hoe ziet die afweging er dan uit in van die verschillende beleidsplannen? Wanneer krijgt nou energie voorrang? En daarmee zeggen we deze ruimtelijke economische ontwikkeling kunnen wel doorgang vinden, of zeggen we... Nou ja, het is onduidelijk wanneer welke keuze nou wordt maakt. Hoe ziet dat afwegingkader eruit? En ik hoop dat daar de gedeputeerde nog wat over kan toelichten. En dat sluit eigenlijk ook wel aan bij de vraag die mevrouw De Man aan het begin had.

De voorzitter: Dank u, maar mevrouw De Man heeft nog een vraag. Gaat uw gang.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Ja, een vraag aan mevrouw Rikkoert. Die afweging is nu in de P-MIEK stukken erg gefocust op energietransitie, zou u een andere volgorde van die projectenlijst misschien voorstellen op een andere afweging dan alleen maar energie, want wij moeten op dit moment iets meegeven. Het is een startnotitie. Misschien kunnen we elkaar daar wel in vinden.

De voorzitter: Mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Ja, misschien sluit het ook wel aan bij wat net door mijnheer De Jong van Volt ook werd aangegeven, maar ik weet niet helemaal zeker of hij dat bedoelde, maar dat er een aantal scenario's worden uitgewerkt. Wat zijn de gevolgen als we voor het één of het ander kiezen? Want ik kan me inderdaad voorstellen dat we niet altijd deze volgorde afgaan, maar dat er ook andere prioriteiten zijn. En ik vroeg me af, en ik kan me niet anders voorstellen dat de Gedeputeerde dat ook wel in zijn achterhoofd heeft gehad, dus misschien kan hij daar wat meer inzicht over geven.

De voorzitter: Dank u. Ik zie mevrouw De Man knikken, dus dat was afgedaan. Is het een interruptie? Een inbreng. Oké, dan de heer Oude Wesselink, gaat uw gang.

De heer Oude Wesselink: Ja, dank u wel. Zoals jullie weten is dit normaal gesproken niet mijn onderwerp, maar ik neem mevrouw Matser waar. Normaal gesproken hou ik me bezig met mobiliteit en het verrast mij eigenlijk hoeveel overeenkomsten daarin te vinden zijn. Ook bij mobiliteit hebben we het over vraag en aanbod en over de noodzakelijke infrastructuur, en ook bij mobiliteit roepen wij op tot nabijheid en ook dat betoog hoor ik in de bijdrage van Westerlaken. In die zin verrast het mij ook niet eigenlijk dat wanneer we het hebben over ruimtelijke ontwikkelingen, dat we dan ook juist de energieconnectie daarin gaan meenemen. We gaan geen woonwijk ontwikkelen zonder connectie op de infrastructuur, of het nou eigenlijk verkeer of energie is. En daarmee is het niet zo dat dan energie prioritaire is boven wonen, maar het lijkt me wel goed als

wij juist die infrastructuur ook op de lange termijn plannen, zodat waar wij woningen willen ontwikkelen, het dan ook juist mogelijk is. En daar ziet GroenLinks in dat P-MIEK daar goed ondersteunend aan is.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van mevrouw De Man. Gaat uw gang.

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Ja, mijnheer Wesselink zei, het lijkt me heel goed dat we rekening houden waar de draadjes naartoe met moeten lopen, omdat we daar dan graag de woningen zouden willen bouwen. Daar ben ik het helemaal mee eens, voorzitter, maar dat staat niet in dit document. In dit document staat er ligt een kabel en daarlangs zullen de ontwikkelingen maar moeten plaatsvinden. En dan hebben we ook nog een projectenlijst, waarbij alleen maar projecten vooraan staan die bijdrage aan de energietransitie en geen andere projecten. Hoe kijkt mijnheer Wesselink daar tegenaan?

De voorzitter: Mijnheer Oude Wesselink.

De heer Oude Wesselink: Ja, dank u wel voor de vraag. Nou, ten eerste zou ik zeggen, inderdaad, op dit moment gaan we vooral ook woning ontwikkelen waar de Infrastructuur op orde is. Dus ook binnen dat afwegingskader kun je daar als eerste naar gaan kijken. Zo gaat het bij mobiliteit en zo gaat het bij energie ook. Als daarin blijkt dat dat niet op orde is, dan schrappen we daarvoor met dit stuk, maar ook met de energievisie, de mogelijkheden daartoe. Al met al zijn we dus ook heel benieuwd naar de verdere uitwerking en kijken we uit naar de verdere inhoudelijke stukken ten aanzien hiervan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, ik was even **onverstaanbaar** Mevrouw De Man, dit was voldoende? Oké, dank u. Ja, mevrouw Van den Broek. Ja, nee, de bijdrage van de heer Oude Wesselink is afgerond, dus gaat uw gang.

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel. Want ik was nu al verschillende keren te laat met mijn hand opsteken, eigen schuld natuurlijk, want ik wilde eigenlijk al na de SGP. Maar soms ben je gewoon niet snel genoeg. Naar aanleiding daarvan wil ik de VVD inderdaad bedanken voor haar bijdrage en BBB sluit zich hier ook graag bij aan. En ik sloot mij ook al graag aan bij de opmerking van de SGP, hier leefde ook de vraag met betrekking tot de besluitvorming. En net als, nou moet ik even kijken wie daar net iets over zei, ik dacht Volt, over dat het eigenlijk in het document stond, dat er al in 2021 een afspraak over was gemaakt om het op deze manier te doen, dus dat wij niet besluiten. En toen vroeg ik me eigenlijk af, wij waren hier toen nog niet in 2021. Dus stel dat wij dat nou zouden willen veranderen, wat moeten we daar nou voor doen? Wilde ik even hier neerleggen. Daarnaast kan ik me ook wel vinden in de stelling van het CDA voor wat betreft opwekken waar nodig. Alleen zijn wij dan wel voor de lokale kleinschalige opwek, zoals zon op dak, wind op dak, of ander de vormen van hernieuwbare energie waar nu druk onderzoek naar wordt gedaan. Mest hebben we ook nog, op het warmtenet bijvoorbeeld, mestvergisting. Maar daarnaast zouden we ook nog graag zien dat er meer lokaal kan worden opgeslagen. Dit zou ook een onderdeel van de oplossing voor de netcongestie kunnen zijn. En nu is het nog niet voor iedereen haalbaar om bijvoorbeeld een eigen batterij aan te schaffen voor opslag om hun eigen opgewekte energie daarin op te slaan. Dus ik vroeg me af hoe de collega's en de Gedeputeerde er tegenover staan om hier eventueel een subsidie voor in het leven te roepen. Dus kortom, daarmee een mogelijkheid geven aan inwoners om een batterij aan te af om energie op te slaan die ze zelf hebben opgewerkt. En dat is voor nu mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel. Dan krijgt u een interruptie van de heer Westerlaken en daarna van de heer Oude Wesselink. Mijnheer Westerlaken, gaat uw gang.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Ik kan direct het antwoord geven op de batterijen vraag. In de vorige periode heeft het CDA een motie ingediend om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van het plaatsen van buurt batterijen. Buurt batterijen, en die is aangenomen. Dus ik neem aan dat GS daar voortvarend mee aan de slag is gegaan en dat we over een half jaar die dingen kunnen gaan plaatsen.

De voorzitter: Dank u. En dan... Mevrouw Van den Broek, reageert u daarop.

Mevrouw Van den Broek: Nou ja, het was niet het antwoord op mijn vraag natuurlijk, maar ik ben wel heel benieuwd naar wat hierop het antwoord dan is, over de voortvarendheid met betrekking tot de buurt batterijen. Dat zou ik ook graag horen dan.

De voorzitter: Prima. Dank u. De heer Oude Wesselink had ook een interruptie, gaat uw gang.

De heer Oude Wesselink: Ja, dank u wel. Ja, zoals ik het stuk heb gelezen valt de opslag van energie niet onder de P-MIEK, die overigens ook niet ter vaststelling aan ons wordt aangeboden, maar onder de energievisie, waar we wel gezamenlijk over kunnen beslissen. Zou BBB ook het gesprek kunnen aangaan om dit met de energievisie te behandelen?

De voorzitter: Mevrouw Van den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Natuurlijk.

De voorzitter: Prima. Dan zijn de vragen beantwoord. O, dat is een bijdrage, de heer Borger, gaat uw gang.

De heer Borger: Dank u wel, voorzitter. Zoals ook aangestipt, onder andere door mevrouw De Man en mevrouw Rikkoert, voorzitter, willen wij oog houden voor de integrale afweging van energie infrastructuur en andere ruimtevragers binnen de P-MIEK, net als in de energievisie overigens. We horen graag van de Gedeputeerde ook over de volgordelijkheid van het ontwikkelen van de energie visie en de P-MIEK. Kan het zo zijn dat de P-MIEK moeten aanpassen naar aanleiding van de energievisie en welke ruimte is daarvoor en hoe werkt dat als Provinciale Staten de energievisie vast stelt en Gedeputeerde Staten de P-MIEK. Daarnaast willen we graag meegeven als kernpunt dat er aandacht besteed wordt aan de gewenste beschikbaarheid van energie. Moet de energie altijd beschikbaar zijn voor iedereen in de gewenste hoeveelheid en richten we daar onze infrastructuur op in of accepteren we bijvoorbeeld dat openbare laadpalen aan het begin van de avond uitstaan, als we met zijn allen thuis elektrisch aan het koken of douchen zijn. Ik hoor graag wat de uitgangspunten van de Gedeputeerde zijn en zie dit graag ook terugkomen in het afweging kader zodat we daarna met de commissie of de Staten het gesprek kunnen voeren over waar we onze energie infrastructuur op inrichten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Maar u krijgt nog een interruptie van de heer De Weerd. Gaat uw gang.

De heer De Weerd: Ja, dank u wel voorzitter. Ik ben eigenlijk wel benieuwd wat het antwoord van D66 is op die vraag. Moet energie inderdaad altijd beschikbaar zijn of niet. Kijkt u daar tegenaan?

De voorzitter: Mijnheer Borger.

De heer Borger: Dank u wel, voorzitter. De energie infrastructuur, elektrisch met name, die moet de komende jaren enorm uitgebouwd worden. Een factor vier is, geloof ik in de presentatie genoemd. De kosten die daarmee gemoeid gaan, die zijn heel erg hoog dus ik denk dat we heel kritisch moeten nadenken over

wanneer energie beschikbaar moet zijn. En als je bijvoorbeeld je auto kunt opladen in de nacht, als je hem toch niet gebruikt omdat je in bed ligt, dan denk ik dat het verstandig is om maatschappelijk de kosten te besparen door te zeggen, over overdag en 's avonds moet je je energie kunnen gebruiken om te werken, te koken, te douchen en 's nachts kun je elektrische auto opladen. Vaak is dat financieel ook voordelig, omdat bijvoorbeeld de beschikbare energie dan goedkoper is in de nacht.

De voorzitter: Dank u. U krijgt nog een vraag of interruptie van de Westerlaken. Gaat uw gang.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Het is een vraag aan de Partij voor de Dieren, want die vraag die aan D66 gesteld werd, zou ik ook graag willen stellen aan de Partij voor de Dieren.

De voorzitter: Dank u, mijnheer De Weerd. Gaat uw gang.

De heer De Weerd: Oké, dank u wel, voorzitter. Ja goede vraag, hele goede vraag. Nee, ik denk ons antwoord ligt eigenlijk wel in lijn met wat er net door D66 is gezegd. Ik denk dat je heel goed moet kijken naar wanneer wordt het meest energie gevraagd, hoe kun je daar je systeem op inrichten en hoe kun je het systeem er ook zo op inrichten dat wanneer er minder vraag is de tarieven ook lager zijn, dus dat het voor degene die niet per se op de piekmomenten gebruik hoeft te maken van het stroomnet, het voordeliger is om er gebruik van te maken wanneer de tarieven dus lager zijn dus op die dal momenten. Dus dat vraagt om een slim systeem. Ik denk dat we nog niet zover zijn. Maar dat het wel is waar we naartoe moeten met zijn allen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Westerlaken heeft nog een aanvullende vraag. Gaat uw gang.

De heer Westerlaken: Dan spreekt u over consumenten of spreekt u dan ook over instellingen zoals ziekenhuizen?

De voorzitter: Mijnheer De Weerd.

De heer De Weerd: Ik denk dat je een verschil moet maken tussen, ik weet even niet goede woord ervoor maar laten we zeggen, essentiële organisaties en instellingen zoals ziekenhuis inderdaad of hulpdiensten. Die zouden ten alle tijden moeten beschikken over toegang tot het stroomnet. Wat betreft andere organisaties bedrijven, et cetera, daar kun je naar kijken wat is daarin noodzakelijk, wat is gewenst, wat is misschien minder noodzakelijk? Dus ja dat dat wat mij betreft niet echt een eenduidig antwoord aan te geven.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken, laatste keer dan op dit punt. Gaat u gang.

De heer Westerlaken: Laatste vraag, ik kan me voorstellen dat er ook consumenten zijn voor wie straks 's nachts apparatuur noodzakelijk is om in leven te blijven. Dus ik probeer alleen maar aan te geven de vraagstelling van u, beantwoorden daarvan is veel complexer dan de vraag suggereert.

De voorzitter: Het was meer een opmerking. Wilt u daar nog op reageren? Mijnheer De Weerd, gaat uw gang.

De heer De Weerd: Ja graag, dank u wel, voorzitter. Dat is inderdaad precies de reden waarom ik die vraag ook stelde. Het is een hele complexe vraag en het zou goed zijn als we daar met zijn allen vaker over na gaan denken. Wat ik al zei er is niet denk ik nu een eenduidig antwoord op te geven, maar het is wel een hele belangrijke vraag om uiteindelijk met zijn allen te komen tot een antwoord, dus laten we dat gesprek vooral blijven aangaan.

De voorzitter: Dank u wel, zag ik. Ja mijnheer Vermaat. Ik wilde nog even mijnheer Westerlaken erop wijzen dat er nog maar negentien seconden spreektijd zijn. Dan weet u het. Mijnheer Vermaat, gaat uw gang.

De heer Vermaat: Ja voorzitter, dank u wel. Het was eigenlijk wel mooi dat het via D66 naar GroenLinks ging, de vraag, dus eigenlijk zou ik hem dan aan het CDA willen stellen. Wat vinden zij van de vraag over moet het altijd beschikbaar zijn?

De voorzitter: Per interruptie krijgt **onverstaanbaar** maar dat is prima vanavond zeker. Mijnheer Westerlaken, beantwoordt u deze vraag van de heer Vermaat.

De heer Westerlaken: Hele goede vraag. Dank u dat u hem stelt. Ik denk dat energie altijd beschikbaar moet zijn. De vraag is of dat hij altijd overal op dezelfde manier beschikbaar moet zijn. Want dan draai je de hele discussie om. Dus in principe is het altijd beschikbaar zijn, alleen het kan zijn dat er bepaalde energiebeders zeg maar, laadpalen en dergelijke, dat je daarvan zeggen nou dat kan, wat ons betreft kun je dat faseren.

De voorzitter: Dank u. Ik zag de heer Vermaat knikken, dus het antwoord is naar tevredenheid. Zijn er nog andere fracties die wat willen inbrengen? Ik kijk ook nog even digitaal waar de heer Bos aanwezig is. Ik zie geen handen meer, dan is dit de inbreng, zijn dit de vragen van de commissie. Dan kijk ik naar de Gedeputeerde, kunt u meteen beantwoorden? Ja dan is het aan u. Gaat uw gang.

De heer Van Essen: Ja, dank voorzitter, ook aan de Statenleden, de commissieleden voor de vragen. En ik hoop dat het ons lukt om vanavond weer een aantal puzzelstukjes weer verder op hun plaats te laten vallen in het hele samenspel van energievisie, P-MIEK, afwegingskaders, et cetera. Want ik begrijp goed dat het af en toe best ingewikkeld is. We hebben hele begrijpelijke en goede vragen en ik denk ook een aantal goede suggesties die vanavond zijn meegenomen. Om te beginnen misschien toch even de SGP, die zegt ruimtelijke ontwikkelingen mogen niet worden geremd door beschikbaarheid van energie. Realiteit is dat op dit moment heel veel ruimtelijke ontwikkelingen niet zozeer geremd maar gewoon geblokkeerd worden door een gebrek aan energiebeschikbaarheid. Sterker nog iedere ontwikkeling die niet op een wachtlijst staat en die een grootverbruikersaansluiting heeft in de provincies Gelderland, Flevoland of Utrecht, komt op een wachtlijst te staan en is ongeveer naar verwachting 2028, 2029, 2030 ongeveer aan de buurt. Dus dat is realiteit. Dat is op dit moment aan de hand.

De voorzitter: U krijgt al meteen een interruptie van de SGP. Gaat uw gang mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Ja, voorzitter, dank u wel. Een andere interpretatie van wat ik daarmee bedoelde te zeggen. U was nog niet klaar? Nou dan wacht ik even af. Maar het was meer van de infrastructuur die wordt aangelegd, waardoor ruimtelijke ontwikkelingen bijvoorbeeld als reactie op het CDA, net van zojuist van dat dan mogelijke ontwikkelingen worden geremd, om te zeggen de infrastructuur wordt niet aangelegd.

De voorzitter: De heer Van Essen gaat door met de beantwoording en dan kunt u daarna bepalen of u alsnog aanvullende vragen heeft. Gaat u verder.

De heer Van Essen: De P-MIEK en eigenlijk het hele idee van integraal programmeren is er juist opgericht om toch heel onwenselijke situatie, namelijk dat zoveel ontwikkelingen die we met elkaar heel belangrijk vinden, heel veel woningbouwprojecten die in ons programma wonen en werken, staan die nu gewoon vastlopen, tijdelijk, om dat te voorkomen is het hele idee ontstaan van integraal programmeren, namelijk ruimtelijke ontwikkelingen die veel energie vragen of energie leveren tijdig in beeld te brengen, tijdig en dat hebben

natuurlijk voor een deel, hebben we met elkaar al geprogrammeerd, om dat inzicht veel beter te benutten bij de uitbreidingen van energienetten. Dan gaat het met name om elektriciteit, maar ook wel misschien nog wel iets meer dan dat, wellicht ook warmte. En in sommige provincies is bijvoorbeeld waterstof, zeker met heel veel industrie, is natuurlijk waterstof heel belangrijk. Hier ook wel wat maar dat speelt nog veel meer in de provincies met grote industriële clusters, dus daar gaat het over. Dit gaat juist over om de hele onwenselijke situatie van nu in de toekomst voor te zijn. Andere vraag van de SGP was ook die vaststelling van dit stuk, hoe zit dat nou, van straks met die P-MIEK? Dat sluit ook een beetje aan bij de vraag van het CDA, wat is nou die P-MIEK? Kijk, het is een programma onder de omgevingswet, en onder onze omgevingsvisie, die heeft u vastgesteld. De omgevingsvisie is het beleidsmatige kader, daarin heeft u de keuzes gemaakt waar we als provincie naartoe willen op al die andere opgaven. En de vaststelling van programma's onder de omgevingswet, dat is in de omgevingswet vastgelegd dat GS daar over gaat, anders is iets niet een programma onder de omgevingswet. En dat is waarom in de vorige Statenperiode een hele werkwijze is uitgewerkt, onder leiding van mevrouw De Man kan ik daarbij vermelden, om eigenlijk te zorgen dat de betrokkenheid van de Staten bij die programma's wel op een goede manier geborgd is. En dat begint altijd om te kijken, is er aanvullende kaderstelling nodig? Is die in dit geval nodig? Jazeker. En dat gaat zelfs via twee stukken. Dat gaat via de energievisie, die u vaststelt en waar u ook nog in aanloop naar de uitwerking van de leidende principes vaststelt en via het afwegingskader voor de P-MIEK. Wat u ook gaat vaststellen. Dus u stelt kaders waarbinnen deze P-MIEK uitgewerkt gaat worden. Die liggen er nu nog niet. Maar die stelt u even uit mijn hoofd in september vast. Ja, ik zie geknik, dat is fijn. Dus dat even wat betreft de werkwijze? Ja en dan zeg ik ook tegen mevrouw Van den Broek, kan dat anders? Dit is wel wat de omgevingswet stelt en ik denk dat de werkwijze, De Man om het zo te zeggen, daar een goede invulling is en we hebben ook met elkaar afgesproken dat we dat gaan evalueren.

De voorzitter: Mevrouw De Man heeft een vraag over de werkwijze van...

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Nee, ik heb geen vraag over mijn eigen werkwijze. Gelukkig niet, zeg. Dat zou toch wat zijn. Ik heb een vraag aan de Gedeputeerde. Kijk, de puzzelstukjes vallen op zijn plaats. Ik begin altijd met puzzelen met de kantjes, de kaders, maar u begint lukraak in het midden opeens te puzzelen omdat u iets leuk geels ziet. Dat is voor mij, en ik merk ook bij de rest van de groep, erg lastig. Het programma onder de omgevingswet, klopt dat die onder de omgevingsvisie valt, maar hier komen opeens nieuwe kaders bovendien namelijk de sturing op basis van de energiebeschikbaarheid en geen integrale afweging meer, zoals we vastgesteld hebben in de omgevingsvisie. Dus ik zou bijna kunnen beweren dat het hier gaat om nieuwe kaders stellen en zou de Gedeputeerde daarop kunnen reageren.

De voorzitter: Dank u wel. Ik wijs u erop dat u ook nog maar negentien seconden spreektijd over heeft. Mijnheer Van Essen, gaat uw gang.

De heer Van Essen: Ik kom daarop en ik denk dat het raakt aan wat, ik merk dat er een misverstand zit. Laat ik hem anders meteen bij de kop pakken, dan kunnen we dat ook misschien uit de wereld helpen. Ik hoorde mevrouw De Man zeggen: Energietransitieprojecten hebben prioriteit in de P-MIEK. Dat is niet het geval, dat wil zeggen, tenzij u in het afwegingskader voor de P-MIEK dat gaat vaststellen. Dat moet nog worden opgesteld en dat moet nog worden vastgesteld door u. En ik denk niet dat daarin, heel logisch om te zeggen, dat weet ik ook niet, maar volgens mij gaat u over en dat is zeker niet zo dat dat soort prioritering er in zit. Uiteindelijk zult u in het afwegingskader moeten aangeven, als er geprioriteerd moet worden, en dat de verwachting is er wel, welke grootschalige netuitbreidingen, want dat is natuurlijk een hele belangrijke, of welke opslag, wat voor locaties op basis van welke criteria moeten dan prioriteit krijgen? Is het dan dat u zegt,

wij vinden toch dat eigenlijk wonen altijd voor moet gaan, of dat u zegt, ik kan, volgens mij, dat moet u echt gaan uitwerken, maar dat afwegingskader moet nog uitgewerkt gaan worden. En dit is onderdeel van integraal programmeren, dus als we het hebben over een energievisie en bijvoorbeeld ook dit programmeren, dan gaat het over programmeren van energie voor wonen, voor werken, voor maatschappelijke organisaties, voor laadinfrastructuur, voor alles waar we energie voor nodig hebben. En dat is ongeveer alles wat we in deze provincie doen. Daar gaat het over, maar de infrastructuur is schaars. Die uitbreidingen zijn niet van vandaag op morgen geregeld, dus we zullen vooruit moeten kijken waar de belangrijkste uitbreidingen plaats moeten vinden en daar gaat het over. En daarbij is als eerste is de energievisie... Natuurlijk geeft aan hoe zien we dat energiesysteem in de toekomst eruit en vervolgens geeft u met het afwegingskader, als we nou moeten gaan prioriteren binnen die uitbreidingen, P-MIEK, wat moet dan prioriteit krijgen? U gaat allebei vaststellen en dat is straks de basis, op basis waarvan binnen de P-MIEK prioriteiten gesteld moeten gaan worden. Dus volgt P-MIEK de POVI? Zeker. Dat is het kader ook hiervoor. Hoe zit het met die andere programma's? Is de P-MIEK leidend voor een provinciaal programma wonen en werken. Nee. De P-MIEK één punt nul bijvoorbeeld, hebben we een inventarisatie gemaakt van alle woningbouwlocaties die in het programma wonen en werken zaten, alle uitbreidingslocaties voor bedrijventerreinen en dan is de vraag naar de netbeheerder, welke netuitbreiding heeft hij nou nodig om Gaasperwaard³ en al die andere bedrijventerreinen te kunnen realiseren. En vervolgens, dat is de doorwerking van de P-MIEK richting de netbeheerder, is het niet zo dat de netbeheerder P-MIEK onder een kopieerapparaat legt, maar er is wel afgesproken, dat is ook voor alle, want wij zijn iet de enige provincie die dat doen, dat is echt een opdracht vanuit EZK, P-MIEK projecten krijgen een hoge prioriteit in het investeringsplan van de netbeheerders. Dus dat betekent dat dat de projecten zijn die als eerste door de netbeheerders gerealiseerd gaan worden. Dat is de afspraak zoals die gemaakt is en op die manier zorgen we dat de ruimtelijke ontwikkelingen, woningbouw, bedrijventerreinen, al die dingen die we met elkaar zo belangrijk vinden, dat die de opschaling van de energie infrastructuur tijdig gaan sturen. Dat is eigenlijk waar het over gaat.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Dekker. Gaat uw gang.

De heer Dekker: Voorzitter, mevrouw De Man vroeg zich af dus of dat de Gerepeteerde niet nu eerst begint met het midden van het puzzelstukje voor van de puzzel voordat de kaders. Maar als ik het dus goed beluister dan komt Staat aan de beurt voor die kaders. Maar dan vraag ik me af, en volgens mij zit dat dan in die opdracht die dat wij die P-MIEK op een bepaalde tijd x moeten afleveren. Het loopt dus door elkaar omdat die P-MIEK niet volgtijdelijk volgt op dat afwegingskader en die energievisie. Dat klopt toch? Die laatste vraag, het lijkt nu door elkaar te gaan lopen of het loopt nu door elkaar, de P-MIEK, het afwegingskader en de energievisie, omdat we niet volgtijdelijk eerst de energievisie en de afwegingskader kunnen vaststellen, omdat die P-MIEK ook tegelijkertijd ontwikkeld moet worden vanuit het Rijk, dat klopt toch? En daardoor is het eigenlijk indertijd een enorm processuele mash-up geworden.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

De heer Van Essen: Het is een beetje haasje over, kijk, uiteindelijk is het wel zo dat, de P-MIEK komt er echt later qua vaststelling dan de energievisie. Dat moet ook, want we hebben de energievisie ervoor nodig en we hebben het afwegingskader ervoor nodig, alleen beginnen we nu al in beeld te brengen waar bijvoorbeeld alle ruimtelijke ontwikkelingen met grote energievraag zitten. Dat proces gaan we komende tijd vast starten, dat we het huiswerk klaar hebben als de energievisie er ligt als het afwegingskader er ligt. Dan kunnen we dat op elkaar leggen, kunnen we met de netbeheerders gaan praten, dit is ons wensenlijstje, om het zo haast te zeggen, als provincie, dit willen we allemaal doen, regel even die infrastructuur en het verwachte antwoord

van netbeheerder is, nou leuk verzonnen, maar dat kan niet allemaal. Je moet kiezen. En op basis van het afwegingskader zal dat geprioriteerd moeten gaan worden. Dat is de werkwijze en daarom is ook de vaststelling van de P-MIEK, wat is het, een half jaartje later dan de energievisie en dat het afwegingskader.

De voorzitter: De heer Vermaat heeft een interruptie. Gaat uw gang.

De heer Vermaat: Ja, voorzitter, volgens mij komen we hierbij op het punt dat het uiteindelijk, wat ik de Gedeputeerde hoor zeggen, die P-MIEK, dat daarmee wordt gekeken en die krijgen voorrang, dus daarmee ga je ruimtelijke ontwikkelingen worden daarmee afgestemd op de P-MIEK die wordt vastgesteld en dat is dus eigenlijk eindelijk een ruimtelijk vraagstuk die daar het gevolg van is. En is de Gedeputeerde het dan niet met ons eens dat dan de Provinciale Staten ook aan zet is om daarmee akkoord te gaan?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen

De heer Van Essen: Het is een programma onder de omgevingswet, waar u de kaders voor stelt. Dat is bij de programma wonen en werken niet anders. Dat stelt u ook niet vast. Stelt het college vast en u geeft de kaders mee. U geeft aan op basis waarvan moeten locaties worden gekozen. Wat voor afspraken moeten daarin over betaalbaarheid of over duurzaamheid of andere kwaliteitszaken? Hoeveel moet er eigenlijk gebouwd worden? Al die kaders geeft u mee en op basis daarvan stelt het college een programma op wat u in ontwerp, in concept ook weer terugkrijgt waar u op kunt reageren voordat het college het vaststelt. Dus zo zal dat hier ook gaan. Het is niet zo dat in een week het college dat vaststelt en je krijgt in de brievenbus. U wordt daar stap voor stap in meegenomen, maar uiteindelijk is het wel het college die dat programma vaststelt op basis van de kaders die u dan heeft meegegeven.

De voorzitter: Gaat u verder? Nee, mevrouw De Man heeft nog een vraag. Gaat uw gang.

Mevrouw De Man: Negentien seconden. Volgens mij heeft u nog geen antwoord gegeven op het feit dat dit programma voegt een nieuw kader toe aan de integrale afweging die we vastgesteld hebben in de omgevingsvisie. Dus is het nieuwe kaderstelling.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

De heer Van Essen: Nou het stelt in die zin... Kijk, het is niet voor niks dat er een energievisie door Provinciale Staten vastgesteld gaat worden en het is niet voor niks dat er een afwegingskader de Provinciale Staten vastgesteld gaat worden. Het punt is, als wij met elkaar dit niet doen, dan wordt het technisch gepionierd door een netbeheerder, zonder zeg maar de maatschappelijke waarde daarbij, bijvoorbeeld de prioriteiten zoals u die gesteld heeft, bijvoorbeeld de omgevingsvisie leidend te laten zijn. En dat is de reden dat er landelijk is gezegd, ga nu integraal programmeren, ga op basis van je ruimtelijke ontwikkelingen naar je netbeheerder en zeg wat heeft prioriteit? Dat is eigenlijk wat we hier aan het doen zijn. Dus is dat nieuw? Ja, zekere zin wel. Want netcongestie bestond nog niet, in ieder geval niet in deze mate, toen de omgevingsvisie werd vastgesteld. En dat is ook de reden waarom u, nogmaals, drie keer een kaderstellend besluit hierbij neemt. Dus dat klopt, dat er aanvullende kaders nodig zijn. Maar die gaat u ook vaststellen.

De voorzitter: Een ogenblikje hoor, voordat u verder gaat. Ik kijk even naar mevrouw De Man, omdat uw gesprekstijd... Maar ik kijk, is uw vraag nu wel beantwoord? Los van de inhoud, maar volgens mij herhaal...

Mevrouw De Man: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat we het grondig oneens zijn, dat ik het daarbij laat. Dank u.

De voorzitter: Oké, dank u. Gaat u verder mijnheer Van Essen.

De heer Van Essen: Ga ik zeker doen. Even kijken. De besluitvorming heb ik het over gehad. Wie de eigenaar is, dus de provincie is uiteindelijk in the lead voor de P-MIEK, maar in nauwe samenwerking natuurlijk met iedereen die ruimtelijke plannen maakt en die iets zegt over dus in nauwe samenwerking met gemeentes en ook met netbeheerders. Dat is staat ook in het stuk. Inhoudelijk, zegt het CDA, windenergie in de buurt van gebruikers. Ik zou zeggen, u gaat straks een energievisie vaststellen met structurerende keuzes, dit zou er eentje kunnen zijn, dit zou nou precies een structurerende keuze kunnen zijn. Ik heb een nog eentje gehoord vanavond. Die was geloof ik van BBB, nee ,even kijken, nou daar kom ik op. Het was nog iemand anders die zei, dat is eigenlijk ook een voorbeeld van een structurerende keuze. En die gaat u vaststellen, dus daarmee, dat is ook iets wat er vervolgens bij die P-MIEK benut kan gaan worden. Moet energie altijd voor iedereen beschikbaar zijn? Ja, dat was wel eentje vanuit D66. Kijk, als het antwoord is, ja, energie moet altijd voor iedereen beschikbaar zijn, wat misschien een illusie is op dit moment, zeker als het gaat om iedere vorm van energie, maar dat zou natuurlijk ook een structurerende keuze kunnen zijn die wellicht ingewikkeld is in te vullen, maar dat zou er eentje kunnen zijn. Excuus. ChristenUnie vraagt, hoe ziet die afweging nou straks uit? Wat krijg nou voorrang? Worden er scenario's uitgewerkt? Ja, daar gaan scenario's uitgewerkt worden, dat stuk kunt u ook teruglezen, varianten en wat vooraan krijgt, is uiteindelijk wat er in dat afwegingskader terechtkomt. En misschien moeten ... In de eerste P-MIEK, want het is de tweede keer dat we dit doen, in de eerste P-MIEK stond heel duidelijk of eigenlijk was echt het gevolg van de inventarisatie ook van ruimtelijke plannen en dat sloot heel erg goed aan al op wat de netbeheerder al van plan waren, dat was een beleidsneutrale aanpak. De verwachting is nu dat, ook gegeven de schaarste, de kans groot is dat er echt wel keuzes gemaakt moet worden. Dus vandaar ook dat afwegingskader. Maar hoe dat eruit gaat zien, dat wordt duidelijk als u dat kader ook heeft vastgesteld. GroenLinks die zegt, ik zie veel overeenkomsten met mobiliteit en dat is volgens mij een hele terechte constatering, want we kunnen wel zeggen we willen drieduizend woningen bouwen in Vathorst Bovenduist, dat willen we, maar als daar geen ontsluitingsweg naartoe kan gaan die woningen er niet komen. Nou, gelukkig zijn er goede afspraken met de gemeente Bunschoten, de gemeente Amersfoort, wordt hard aan gewerkt. Maar dat is wel nodig en dat geldt hier ook dus het is een van de randvoorwaarden voor veel ruimtelijke ontwikkeling. Die proberen we met deze methodiek tijdig invulling te geven. Lokale opslag, een vraag vanuit BBB, hoe kijkt GS daar tegenaan? Is van belang en ook opslag wordt meegewogen of is een onderdeel van de P-MIEK, dus als je zegt het gaat niet alleen maar over kabels en hoogspanningsstations, het gaat ook over misschien moet je hier wel echt iets met grootschalige opslag doen, dus dat is zeker een belangrijk element.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van mevrouw Van den Broek. Gaat uw gang.

Mevrouw Van den Broek: Ik had het over kleinschalige opslag of misschien grootschalig, kleinschalig mag ook, maar...

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

De heer Van Essen: Kleinschalige opslag Is denk ik typisch ook iets wat in de energievisie thuishoort. Dus zeker als je met een structurerend keuze van, we willen eigenlijk vraag en aanbod of we willen bijvoorbeeld, da, ik noem maar wat, woningbouw ontwikkelingen zo min mogelijk belasting geven op het elektriciteitsnet. En dan ligt het heel erg voor de hand om daar inderdaad, bijvoorbeeld met lokale opslag, ook aan de gang te gaan.

Dat gebeurt natuurlijk op dit moment ook veel, omdat dat een van de manieren is waarop sommige ontwikkelingen ook nog wel mogelijk gemaakt kunnen worden. Dus daar wordt ... .

De voorzitter: Mijnheer Oude Wesselink heeft ook nog een vraag. Gaat uw gang.

De heer Oude Wesselink: Ja dank u wel. Ja, de Gedeputeerde had het over dat kleine opslag onder de energievisie valt en grote opslag wel onder de P-MIEK. Heb ik dat zo goed gehoord en zo ja waar komt dat verschil vandaan?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

De heer Van Essen: Ja, misschien is hij iets minder zwart-wit dan dat hoor. Maar kijk, als het gaat om de infrastructuur. Kijk, die P-MIEK kijkt vooral wat zijn de hele grote investeringen? Ik noem maar wat, als je ergens gaat zeggen, we gaan een waterstofhub neerzetten waar je van elektriciteit water... Is een manier van opslag hè. Een hele grote investering. Als je dat ergens gaat doen, gaat het ook bepaalde economische ontwikkelingen aantrekken, namelijk die daar gebruik van gaan maken. Dat is naar typisch een locatiekeuze waar ik me voor kan stellen dat dat in een P-MIEK en of dat in deze P-MIEK of een volgende P-MIEK, wil ik even vanaf zijn. Maar dit is werkelijk wel het type keuzes. Als het gaat om we willen in iedere wijk met buurtbatterijen aan de slag, je gaat niet in P-MIEK opschrijven waar dat komt, maar dat is natuurlijk meer een onderdeel van het bredere energiesysteem wat in een energievisie natuurlijk heel goed als richting past, wij willen meer opslag om de belasting op het net te verminderen. Dus dat is wat ik bedoel.

De voorzitter: Mevrouw Van den Broek heeft nog een vraag. Gaat u gang.

Mevrouw Van den Broek: Ja, ik begin weer verkouden te worden, dus ik ben af en toe niet helemaal scherp, dus ik wil het even heel erg scherp hebben. Als we het nou hebben over die subsidie waar ik het net over had, dan hoort hij dus onder de energievisie, voor die thuis batterijen.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

De heer Van Essen: Ik heb die vraag hier ook staan. Eén, wij hebben daar, ik moet hem zelf even terughalen, ik merk dat ik hem niet scherp heb. Die motie is inderdaad destijds aangenomen, ik meen dat we daar ook al een keer een memo over gestuurd hebben, maar die informatie heb ik hier nu ook even niet, dus ik beloof u dat ik daarop terugkom. Maar breder is het zo natuurlijk, in onze aanpak van netcongestie is opslag een belangrijk element. En of je dat als provincie zelf subsidieert of op een andere manier stimuleert, dat is eventjes meer van hoe spelen wij onze rol. Maar er zijn een aantal pilot projecten waarvan ik weet dat we dat wel eens gesubsidieerd hebben, maar of wij op dit moment een specifieke regeling hebben voor buurtbatterijen, volgens mij niet. Maar dat is ook even de afweging welke rol pakken wij ook ten opzichte van ministeries en anderen. Maar die motie die daarover is aangenomen, ik zeg toe dat ik daar even op terugkom, wat de status daarvan is van de uitvoering daarvan.

De voorzitter: Mevrouw Van den Broek, wil toch nog iets vragen.

Mevrouw Van den Broek: Ja, omdat ik, CDA maakte er buurtbatterijen van, maar ik had het over batterijen voor iemand thuis, dus dat is iets anders en ik omdat ik het advies kreeg om het niet onder P-MIEK in te dienen als ik daar iets mee zou willen, maar onder energievisie. Ik wil even duidelijk hebben waar ik het nou

hè... Want anders wordt het... Als ik nou een motie zou willen indienen bijvoorbeeld, dan wordt het een actualiteitenmotie of het woord gelinkt aan de energievisie dus ik wil dat gewoon even duidelijk hebben.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

De heer Van Essen: Nou, misschien kan ik het zo afspreken, want ik hoor goed wat u zegt... Wat mevrouw Van den Broek zegt. Eigenlijk zegt u, opslag ook bij mensen thuis, in buurten, maar ook gewoon bij mensen thuis, hoe past dat nou in het toekomstig energiesysteem? En ik zou zeggen, dat vind ik nou typisch een onderwerp waar een energievisie iets over zou kunnen zeggen. Dus ik wil bij deze toezeggen, dat we dat meenemen bij de uitwerking van de energievisie. En daar komt dit natuurlijk nog bij, ook die stelt u vast maar dan is hij nu vast genoteerd en wij geven dit ook even mee aan het team wat daarmee bezig is.

De voorzitter: Gaat u verder. U krijgt nog een interruptie van de heer De Jong.

De heer De Jong: Ja, voordat de Gedeputeerde doorgaat met het beantwoorden ook van onze vragen, op dit punt nog even, want dit is voor mij wel heel erg gekoppeld aan die scenario's waar wij eerder naar verwezen. Ik wil even goed begrijpen, wordt het nu geplaatst binnen die energievisie, want ik kan me voorstellen dat er op basis van scenario's uiteindelijk ook wel keuzes moeten worden gemaakt. Gaan we wel of niet waterstof faciliteren, ook in de toekomst, grote batterijen, draadloze transmissie, kernenergie, dynamische levering vanuit huishoudens, verminderd gebruik mogelijk, later door efficiëntie, het zijn natuurlijk allemaal factoren die...

De voorzitter: Mijnheer De Jong, hou het kort, het is een interruptie.

De heer De Jong: Ik doe mijn best, voorzitter.

De voorzitter: Het kan nog korter.

De heer De Jong: Het zijn allemaal factoren die van invloed gaan zijn. En daar kan je scenario's voor gaan uittekenen en de vraag was hoe gaan we dan die scenario's bepalen? En als we het alleen maar binnen de energievisie gaan doen, lijkt dat wat tekortschiet. Is de Gedeputeerde dat met mij eens?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

De heer Van Essen: De energievisie is meer een strategische visie, waarin we aangeven hoe willen we dat systeem ontwikkelen? P-MIEK is een ruimtelijke doorvertaling daarvan eigenlijk, dus in de energievisie zullen we niet zeggen, daar is misschien op termijn plaats voor een waterstofhub, maar dat zou wel in de P-MIEK een plek kunnen krijgen. Dus dat is eigenlijk het verschil dus ik hoop dat ik daar mee antwoord geeft op de vraag van de heer De Jong.

De voorzitter: Mijnheer De Jong twijfelt en steekt zijn hand op. Gaat uw gang. Een vervolgvraag.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Met het gevaar dat het dan misschien alleen voor mij helderder moet, maar ik snap dan het verschil tussen de visie en de P-MIEK uiteraard wel, denk ik, alleen mijn vraag was hoe bepalen we dan uiteindelijk die scenario's dus in hoeverre gaan wij zorgen dat die P-MIEK wel of niet innovaties gaat kunnen stimuleren of we wel of niet dynamische levering vanuit huishoudens of kernenergie of draadloze transmissie, innovaties, waar maken we dan die keuze?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

De heer Van Essen: De voorbeelden die u allemaal noemt lijken me allemaal onderwerpen die eigenlijk meer in de energievisie thuishoren dan in P-MIEK. Want uiteindelijk de P-MIEK gaat nogmaals over een ruimtelijke doorvertaling van dat soort keuzes. En of het energievisie over hele energiesysteem, over alle facetten een keuze maakt, dat denk ik niet. In die zin heeft ook onze energievisie echt een zeker abstractieniveau. Dus er zullen ongetwijfeld ook voorbeelden zijn die u nu noemt, die misschien toch iets te specifiek zijn voor onze provinciale energievisie, maar uiteindelijk de P-MIEK is echt de ruimtelijke vertaling daarvan, dus uiteindelijk de crux van een van de P-MIEK is: Wat zijn nu de belangrijkste plekken waar die netbeheerders als eerste moeten gaan investeren? Wat zijn de prioritaire projecten? Dat is uiteindelijk het primaire doel. Dat gaat over hoogspanningsstations en dat kan dus ook over andere assets gaan wellicht. Ik noemde net al iets met waterstof als voorbeeld.

De voorzitter: Dank u. Gaat u verder.

De heer Van Essen: Ik heb er nog een paar staan, voorzitter. Dat was Partij voor de Dieren, die vroeg besparing. Waar krijgt dat nu een plek? Ja dat hoort echt in de energievisie thuis, dat is ook een van de leidende principes. Ging daar al over, dus dat komt daarin terug. En uit die energievisie volgt natuurlijk ook, met de ruimtelijke plannen, een soort projectie van hoeveel energie hebben we nu nodig in onze provincie, op welke plekken. En daarbij moet je natuurlijk rekenen met bepaalde besparing. Dus daar komt hij in terug. Even kijken. Volt, waar houden we wel en niet mee in toekomstige scenario's? Ik denk dat de wisseling van mijnheer De Jong en mij daar zojuist wel iets over hebben opgehelderd. Biedt het ruimte voor innovatie? Ja, zeker natuurlijk ook in de mate waarin u dat in een energievisie opneemt. Maar het gaat echt om de nogmaals die ruimtelijke doorvertaling. Hoe zorgen we dat de ruimtelijke procedures versnellen? Ja, dat is niet echt natuurlijk iets wat we in die P-MIEK vastleggen, maar het is wel een heel relevant onderwerp in relatie tot netcongestie en in het begin van deze startnotitie staan ook de drie pijlers, van aanpak netcongestie. Eentje is versnellen, net uitbreidingen. Er zijn Kamerleden die zouden zeggen bouwen, bouwen, bouwen, maar dan in het geval van **onverstaanbaar** dat heb ik een netbeheerders ook al eens horen zeggen. Nou dat is een één van de drie pijlers. Niet de enige. En daar zijn we ook heel erg mee bezig. Dat is de reden waarom we bijvoorbeeld ook als provincie nu de ruimtelijke procedure voor de uitbreiding van Breukelen Kortrijk doen en dan ook zeer intensief samenwerken met Tennet en met Stedin om te zorgen dat dat station in 2027 klaar is. Want dat is de ambitie die we hebben. En ook voor andere prioritaire projecten vanuit de P-MIEK één punt nul, dus die twee jaar geleden is vastgesteld, ook met die projecten werken we intensief samen met gemeentes. Ik heb in het eerste deel van deze commissie u ook een mededeling gedaan over Utrecht Noord en een hoogspanningsstation, daar werken we heel nauw samen met de betrokken gemeentes om te kijken, waar kan dat gaan landen. Even kijken dan. Volgende keer, zegt Volt, is het fijn als we de expertise in huis hebben. Ben ik met u eens. En tegelijkertijd is het ook voor onze organisatie nieuw. Dus ben ik ook heel blij dat er af en toe experts van buiten zijn die ons daarbij helpen. Maar ik ben het zeer met de heer De Jong eens, als dit een tweejaarlijkse cyclus wordt, dan moeten we die mensen gewoon in huis hebben. Excuus. Inwoners betrekken. Ja, dat zien we met name ook bij een traject van de energievisie. De P-MIEK is natuurlijk toch wel een wat technische doorvertaling, dus die leent zich naar ons idee daar minder voor. Ik denk dat ik hiermee alle vragen heb beantwoord.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Vermaat en de heer Westerlaken, geloof ik. Ja, dat die daar nog vragen over hebben. Gaat u gang, mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Ja voorzitter, dank u wel. Ik hoorde Gedeputeerde spreken over de werkwijze De Man onder de omgevingswet en onderdeel van stap één is dat de omgevingsvisie voldoende... Heeft die voldoende kaderstelling. Maar als we het tijdsplan volgen, dan heeft hij nog geen kaderstelling en bent u al wel bezig met het programma. Dan wijkt u toch af van werkwijze onder de omgevingswet of zie ik dat verkeerd?

De heer Van Essen: Volgens mij is het een onderdeel van het startgesprek, is dat je dat aankaart met elkaar, dat je dat constateert. Nou hadden we al eerder met elkaar geconstateerd dat hier aanvullende kaderstelling nodig is en dat is ook al in gang gezet, de voorbereiding daarvan, namelijk de energievisie en het afwegingskader voor de P-MIEK. En misschien eventjes, P-MIEK op zichzelf, dit is ronde twee punt nul hè? Dit is niet de eerste P-MIEK die we opstellen. Dit is de tweede. Hij is wel spannender dan de eerste, omdat de eerste natuurlijk toch meer beleidsneutraal was en er nu sneller prioriteiten gesteld moet gaan worden. Dus vandaar ook die aanvullende kaderstelling en het enige wat er zeg maar gebeurt voordat u die kaders stelt, is een inventarisatie voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dat is wat we komende maanden gaan doen. Lijkt mij verstandig om daar ook al mee te starten. Maar dat is even, dus ja...

De voorzitter: Dan had de heer Westerlaken nog een vraag.

De heer Westerlaken: Ik heb nog geen antwoord gekregen of het moet zijn, dat het een programma is onder de omgevingswet, maar geen antwoord gekregen op wie betaalt, bepaalt.

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

De heer Van Essen: Ik denk dat ik iets daarover gezegd heb. Uiteindelijk zijn de netbeheerders die die netuitbreidingen realiseren, die hebben daar een investeringsplan voor, IP, en wat nieuw is, is dat de P-MIEK daar hele belangrijke input voor is, dus dat zij in die prioritaire projecten, in het investeringsplan, de P-MIEK zeer zwaarwegend meewegen en andersom, dat de projecten vanuit P-MIEK die in het investeringsplan komen, dat we ook als mede overheden ook zorgen dat die in, bijvoorbeeld realisatie prioriteit krijgen. Dus uiteindelijk is het de netbeheerder die gaat over de uitbreidingen, dus die betalen, nou daar betalen we stiekem allemaal als mede overheden wat aan mee, maar goed, die bepaalt. Maar wij bepalen, we hebben als, en dat vind ik dus echt winst, dat het niet een prioritering is want dat is de praktijk tot nu toe. Technische afdeling van hele technische bedrijven die zeggen, daar gaan we investeren en daar niet, op basis van aanvragen die er al zijn, maar zonder te hebben gekeken naar bijvoorbeeld ons programma wonen en werken. En dat gaan we nu anders doen. Dat wordt de basis van waar uiteindelijk geprioriteerd gaat worden, dat soort programma's, ruimtelijke programma's, en het is nog steeds zo dat de netbeheerder bepaalt, maar de P-MIEK wordt een heel belangrijke factor voor die keuzes.

De voorzitter: Dank u. Ik zie de heer De Jong en mevrouw Rikkoert. Gaat dit over gemiste vraag of is het een interruptie? Het zijn beide interrupties. Dan eerst mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Nou eigenlijk heel kort. Nog even een verhelderende vraag. Klopt het dan dat we dat afwegingskader, want dat zag ik ook in de stukken staan, nog ter besluitvorming aan ons wordt voorgelegd. En dan weten we eigenlijk hoe dat nou in zijn werk gaat.

De heer Van Essen: Ja, klopt.

Mevrouw Rikkoert: Dan wacht ik dat geduldig af. Bedankt.

De voorzitter: Dank u en dan de heer De Jong.

De heer De Jong: Dank u, voorzitter. Ik zou via u de Gedeputeerde willen vragen nog eenmaal een reflectie, mij even te helpen hoe we ervoor kunnen zorgen dat bepaalde innovaties niet tussen wal en schip gaan vallen, omdat we gaan zeggen, het is eigenlijk te abstract. Het is eigenlijk te concreet voor de energievisie en daardoor krijgt het ook geen plek in de P-MIEK. Vroeger had je twintig kabels in huis om van alles aan te sluiten, nu zijn het er nog één of twee en nu kan je zelfs je iPhone draadloos opladen. We gaan met onze auto's aan laadpalen, dat ziet er straks misschien ook heel anders uit. En ik ben een beetje bang dat wij tien, vijftien jaar in het in de tijd gaan zeggen, prachtige innovatie, maar onze infrastructuur is er niet op ingericht, dus we gaan met de vervolgplannen voor dertig jaar proberen een antwoord te geven. Ik snap ook dat dit heel lastig is...

De voorzitter: Mijnheer De Jong, het is helder, hou het kort. Mijnheer Van Essen kunt u hier een antwoord op geven?

De heer Van Essen: Kijk, ook in het Nationaal Plan Energiesysteem is elektriciteit de ruggengraat van het toekomstige energiesysteem, dus het belang van vitale elektriciteitsnet met alles wat erbij behoort, ik noemde net ook al een aantal andere voorbeelden daarvan, en ook zelfs voor een warmtevoorziening die robuust is, en voldoende capaciteit heeft, dat is sowieso nodig en dat kunnen we niet draadloos maken. Dat is gewoon fysisch niet mogelijk, dus het is echt wel. Innovaties gaan ons helpen en die zitten denk ik heel erg ook in het beter benutten, het combineren van vraag en aanbod, hoorde ik hier al en verschillende warmtebronnen combineren. Maar de uitbreiding waar we het nu over hebben, in die zin is de tijdshorizon van de P-MIEK ook de middellange termijn, zeg maar tot medio het volgende decennium ongeveer, op die termijn hebben we gewoon die uitbreidingen sowieso nodig en natuurlijk zijn innovaties belangrijk, maar bijvoorbeeld even als voorbeeld, in de regio Amersfoort gaat de elektriciteitsvraag verdrievoudigen in, ik geloof, tien of vijftien jaar tijd. Verdrievoudigen. En dat zijn gewoon allemaal autonome ontwikkelingen, omdat mensen een elektrische auto gaan kopen en een warmtepomp en al dat soort zaken, bedrijven ook steeds meer dingen elektrisch gaan doen. Verdrievoudigen. Het is logisch dat dat systeem dat niet aankan en dat vraagt dus echt een opschaling. En natuurlijk zijn de innovaties van belang. Die zitten ook in energievisie, maar dat is voor deze beslissing waar die P-MIEK echt op gaat, zeker op deze tijdshorizon, moet je dat erbij betrekken, maar het is niet zodat het speelveld in één keer volledig kantelt.

De voorzitter: Uw antwoord is helder, mijnheer De Jong. Ik wil u er ook op wijzen, u vroeg de hulp van de heer Van Essen. Maar er zijn ook politieke instrumenten, zoals moties, waarmee de heer Van Essen kan helpen om hetgeen wat u belangrijk vindt niet tussen wal en schip te laten vallen. Volgens mij zijn we aan het eind gekomen van... Ik zie de heer Vermaat, het neigt naar bijna een tweede termijn. Gaat uw gang, voor deze keer.

De heer Vermaat: Ja, voorzitter, dank u wel. Het is voor mij ook richting hoe verder. Nog een verduidelijkingsvraag over de projectenlijst die... Even de vraag, is dit onderdeel van de P-MIEK. Omdat ik ook zie dat hij apart wordt vastgesteld. Hoe verhouden die twee zich?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

De heer Van Essen: Dan bedoelt u de project... Ja, de prioritaire projecten, de P-MIEK projecten, dat is onderdeel van de P-MIEK, dus voor de eerste P-MIEK, daar zijn vijf grote uitbreidingen in vastgesteld in onze provincie Utrecht Noord, Amersfoort Noord, Breukelen Kortrijk en nog twee, dat zijn de belangrijkste uitbreidingen uit P-MIEK één punt nul. P-MIEK twee punt nul gaat ook zo'n lijst komen en dat zullen naar

verwachting sowieso uitbreidingen zijn van het elektriciteitsnet. Maar daar kunnen dus ook wellicht iets andere projecten bij zitten. Ik heb daar net voor, ik noemde iets met waterstof, maar het zou misschien ook iets anders toch kunnen zijn. Dus dat is dat is onderdeel van P-MIEK, want dat is eigenlijk de prioritering die we ook vanuit de P-MIEK richting de netbeheerder mee geven.

De voorzitter: Het wordt wel heel veel. Laatste vraag, alstublieft. Mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Het is allemaal nog voor de verduidelijking voor onze taak als Provinciale Staten, maar waarom stelt u hem dan eerder vast? En niet tegelijkertijd?

De voorzitter: Ik heb het idee dat hier een herhaling gaat volgen, maar de heer Van Essen.

De heer Van Essen: Ze zijn allebei onderdeel van de P-MIEK. En misschien, want ik merk dat we nu best wel diep de techniek ingaan. Projectleider van de P-MIEK zit hier achterin de zaal, dus mensen die zeggen ik heb toch nog wel een aantal dringende vragen, hoe zitten dingen nu, je kunt hem nu aanschieten en u kunt komende weken... Daar zijn onze mensen voor en er staan niet voor niks telefoonnummers op stukken. Als u zegt ik heb hier gewoon geen goed gevoel bij, ik wil weten hoe dingen zitten, maak daar gebruik van en benader onze mensen.

De voorzitter: Dank u. Mevrouw Van den Broek, u heeft ook nog een vraag.

Mevrouw Van den Broek: Ja, want toch reagerend op deze bijdrage van de Gedeputeerde, ik kan me voorstellen dat enkele fracties die vragen hebben, maar ook andere fracties zonder het te weten dus hoe kunnen we daar een oplossing voor vinden?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

De heer Van Essen: Technische vragen kan altijd hè. Dus op het moment dat er behoefte is om bepaalde dingen nog te verduidelijken dan kunnen we daar volledig in voorzien. Dus als bij u collectief nog een aantal vragen leven dan weet u mij te vinden, maar weet ook gewoon de projectleider zelf te vinden. En ik merk soms ook dat de één een grotere informatiehonger heeft dan de ander, dus dat is ook ja, maakt daar gebruik van. En technische vragen die schriftelijk worden gesteld, daarvan worden de antwoorden kunnen natuurlijk ook met alle Statenleden gedeeld worden. Per definitie.

De voorzitter: Dank. Er volgen ongetwijfeld, als ik het zo proef, nog allerlei vragen. Dit is een Statenbrief, ik hoorde mevrouw Van den Broek zeggen, maar dat gaat dan naar de energievisie, een overweging voor een motie. De heer De Jong twijfelt nog. Zijn er nog andere fracties die nu al het idee hebben van, op basis wat we vanavond hebben besproken, gedeeld, is er een aanleiding om tot een motie te komen over dit onderwerp. Uiteraard is al mede gedeeld dat we nog vaker over dit onderwerp zullen spreken, maar wellicht nu al. Ik zie nog geen aanstalten. Nou, dan zien we het als er moties komen.

3. Sluiting

De voorzitter: Dan sluiten we voor nu dit onderwerp en deze vergadering en wens ik u een fijn avond.